

УДК 331.101

Гордійчук А.І., к.е.н., доцент

Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0000-0003-3274-8219>

allure77@ukr.net

Мельник І.Є., здобувач ступеня доктора філософії кафедри економіки, Луцький національний технічний університет

<https://orcid.org/0009-0001-9762-3639>

ivan_melnyk@ukr.net

Antonina Gordiichuk, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Lutsk National Technical University

<https://orcid.org/0000-0003-3274-8219>

allure77@ukr.net

Ivan Melnyk, PhD student of Department of Economics,

Lutsk National Technical University

<https://orcid.org/0009-0001-9762-3639>

ivan_melnyk@ukr.net

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ ІНДИКАТОРІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ГІДНОЇ ПРАЦІ У РЕГІОНАХ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПРИКОРДОННЯ

Мета статті – проведення порівняльного аналізу ключових індикаторів забезпечення гідної праці у регіонах польсько-українського прикордоння. Зроблено висновок, що у прикордонних регіонах спостерігається позитивна тенденція до зростання ключового індикатора гідної праці – середньомісячної заробітної плати в перерахунок на міжнародні долари за паритетом купівельної спроможності. Але у польських прикордонних регіонах заробітна плата у понад як 2 рази вища, хоча відхилення поступово зменшувалося. Спільною проблемою для усіх прикордонних регіонів є порівняно нижчий рівень заробітної плати порівняно з загальнонаціональними рівнями, хоча відставання поступово також зменшується. Серед видів економічної діяльності найбільшу заробітну плату порівняно з середнім по країні рівнем забезпечують сфери Інформація та комунікації, а також Фінансова та страхова діяльність, Державне управління й оборона; обов'язкове соцстрахування. Тобто для регіонів польсько-українського прикордоння важливо проводити політику підвищення рівня заробітної плати,

щоб швидше ліквідувати відставання порівняно з показниками по країні загалом, забезпечуючи гідну працю та її оплату.

Ключові слова: гідна праця, польсько-українське прикордоння, заробітна плата, прикордонні регіони, порівняльний аналіз.

COMPARATIVE ANALYSIS OF KEY INDICATORS OF DECENT WORK IN THE REGIONS OF THE POLISH-UKRAINIAN BORDERLAND

The purpose of the article is to conduct a comparative analysis of the key indicators of decent work in the regions of the Polish-Ukrainian borderland. The key indicator that characterises the degree of decent work in a particular country or its regions is undoubtedly wages. This issue is especially relevant for the regions of the Polish-Ukrainian borderland, which are not distinguished by high levels of socio-economic development at the level of their respective countries. It is important to ensure the comparability of absolute indicators by converting them into a common unit of measurement - US dollars at purchasing power parity. It is concluded that in the border regions, there is a positive upward trend in the key indicator of decent work - the average monthly wage in terms of international dollars at purchasing power parity. However, in the Polish border regions, wages are more than 2 times higher, although the deviation has been gradually decreasing. A common problem for all border regions is the relatively lower level of wages compared to the national level, although the gap is gradually decreasing. Among the types of economic activity, the highest wages compared to the national average are provided by Information and Communications, as well as Financial and Insurance Activities, Public Administration and Defence, and Compulsory Social Insurance. Thus, it is important for the regions of the Polish-Ukrainian borderland to pursue a policy of raising wages in order to quickly close the gap with the national average, ensuring decent work and its payment.

Key words: decent work, Polish-Ukrainian borderland, wages, border regions, comparative analysis.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Питання забезпечення гідної праці залишається дуже важливим для кожної країни в контексті необхідності досягнення Глобальної цілі сталого розвитку ООН - 8 Гідна праця та економічне зростання. Особливо актуальним є це питання для регіонів польсько-українського прикордоння, які не відзначаються високими рівнями соціально-економічного розвитку на рівні своїх країн. Тому важливо детальніше вивчити спільні та відмінні

проблеми цих регіонів для подальшого вироблення єдиної політики підвищення стандартів життя населення.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. Наукові дослідження стосовно вивчення проблем гідної праці на національному та регіональному рівнях вивчали багато вчених: (Гордійчук та Шубала, 2024), (Кузнецова, 2023), (Панькова та Касперович, 2021), (Шубалий, 2022), (Шубалий & Єфімов, 2024)) та ін. Крім того, Міжнародна організація праці ще у 2021 році сформувала для України окремий документ «Програма гідної праці 2020–2024 Україна» (МОП, 2021). Все це підтверджує важливість ь дослідження проблем забезпечення гідної праці, зокрема в умовах війни. Разом з тим виникає потреба детальнішого дослідження відмінностей у рівнях забезпечення гідної праці у регіонах польсько-українського прикордоння.

Цілі статті. Мета статті – проведення порівняльного аналізу ключових індикаторів забезпечення гідної праці у регіонах польсько-українського прикордоння.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Дослідження проблем забезпечення гідної праці потрібно проводити на основі аналізу ключових показників. Базовим показником, який характеризує ступінь забезпечення гідної праці у певній країні чи її регіонах безперечно є заробітна плата, яка відображає ступінь винагороди працівників за виконану роботу відповідно до визначених функціональних обов'язків і поставлених завдань.

В контексті проведення порівняння індикаторів гідної праці у регіонах польсько-українського прикордоння важливо забезпечити порівнюваність абсолютних показників через переведення їх у спільну одиницю виміру – долари США за паритетом купівельної спроможності. Також доцільно аналізувати відносні показники порівняння заробітної плати окремих регіонів чи видів економічної діяльності із загальнонаціональним рівнем.

Отже, на першому етапі порівняємо зміну середньомісячної заробітної плати у ключових регіонах польсько-українського прикордоння – з Волинська та Львівська області з українського боку та Люблінське і Підкарпатське воєводства у польського боку (рис. 1).

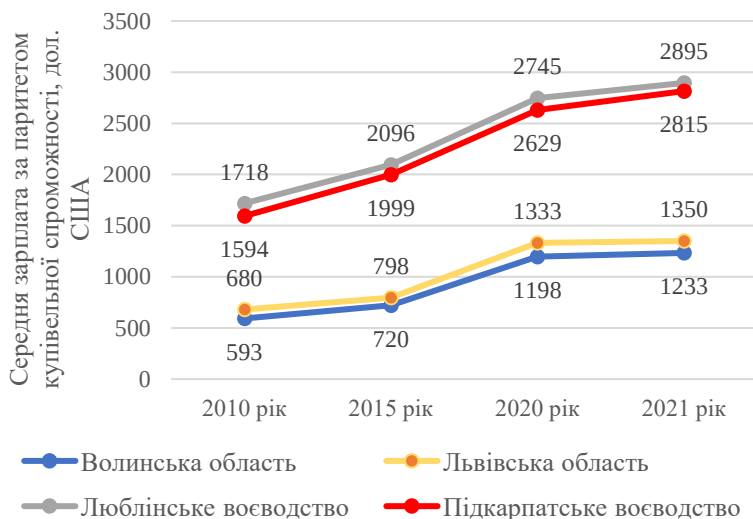

Рис. 1. Порівняння зміни середньомісячної заробітної плати за паритетом купівельної спроможності у регіонах польсько-українського прикордоння за 2010-2021 рр., дол. США (побудовано авторами за даними (Держстат України, 2024), (BDL, 2024))

Як бачимо, загалом спостерігається позитивна динаміка зростання цього показника як у польських, так і в українських прикордонних регіонах. Але у польських регіонах середня заробітна плата є значно вищою, ніж в українських. Найбільше значення показника протягом усього аналізованого періоду забезпечило Люблінське воєводство, який збільшився з 1718 дол. США у 2010 році до 2895 дол. США у 2021 році, або у 1,7 рази. Найменше значення показника мала українська Волинська

область, хоча він також збільшився – з 593 дол США до 1233 дол. США, або у 2,1 рази. Але співвідношення між цими показниками в польських та українських регіонах мало тенденцію до скорочення – з 2,9 разів у 2010 році до 2,3 разів у 2021 році на користь польських регіонів.

Надалі проведемо порівняння середньомісячної заробітної плати у регіонах польсько-українського прикордоння із загальними показниками по цих країнах загалом (рис. 2).

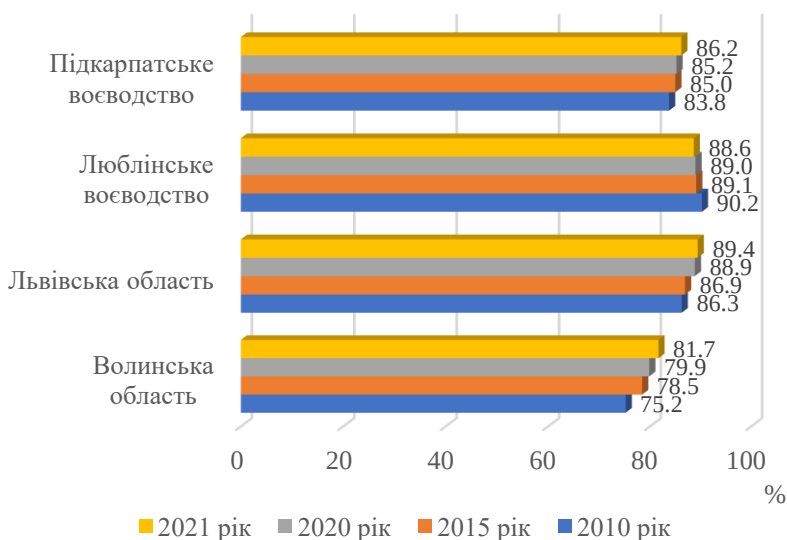

Рис. 2. Порівняння середньомісячної заробітної плати у регіонах польсько-українського прикордоння із показниками по країнах загалом за 2010-2021 рр., % (побудовано авторами за даними (Держстат України, 2024), (BDL, 2024))

Як видно з рисунку, як у польських, так і в українських прикордонних регіонах середньомісячна заробітна плата протягом 2010-2021 рр. залишалася нижчою, ніж по країнах загалом, хоча поступово це відхилення скорочувалося. Найменшу заробітну плату порівняно з національним рівнем

серед усіх регіонів мала Волинська область, де вона коливалася на рівні 75,2-81,7%. Тоді як найбільш наближеною до національного рівня була заробітна плата у Львівській області – змінювалася у межах 86,3-89,4%. Також високий рівень наближеності (86-90%) демонстрували польські прикордонні регіони.

Також важливо вивчити відхилення заробітної плати у регіонах польсько-українського прикордоння за видами економічної діяльності від середнього значення по відповідній країні (табл. 1).

Таблиця 1.

Відхилення середньомісячної заробітної плати працівників від середнього значення у регіонах польсько-українського прикордоння за видами економічної діяльності у 2021 році, %

Вид діяльності	Львівська область	Волинська область	Підкарпатське воєводство	Люблінське воєводство
Сільське, лісове та рибне господарство	12	9,5	36,6	15,1
Промисловість	5,2	13,2	-1,9	1,1
Будівництво	-10,4	-3	-18,6	-12,9
Торгівля; ремонт автотранспортних засобів	-17,1	-22,7	-17	-22,4
Транспорт і зв'язок	1,1	-17,7	-23,7	-24,3
Інформація та телекомунікації	50,4	-11	82,1	55,4
Фінансова та страхова діяльність	64,7	47,6	17,9	13,7
Операції з нерухомим майном	30,4	-31,4	-4,7	-8
Професійна, наукова та технічна діяльність	14,1	-16,2	-1,4	-4,5
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	51,7	36,4	24,5	20
Освіта	-4,8	-3,2	6,1	5
Охорона здоров'я і соціальна допомога	-13,3	-4,5	20,5	17,7

Примітка: побудовано авторами за даними (Держстат України, 2024), (BDL, 2024).

Як видно з таблиці є багато спільних рис щодо формування відхилень показників заробітної плати за видами економічної діяльності в усіх прикордонних регіонах. Зокрема, заробітна плата у сільському, лісовому та рибному господарстві як правило є вищою на понад 10%, ніж в середньому по країнах. Значно перевищують рівні середньої заробітної плати по країні й у сферах Фінансова та страхова діяльність (на 47-64% в українських регіонах), Державне управління та оборона (на 36-51% в українських регіонах). Тоді як меншою за рівень по країнах є заробітна плата у будівництві (на 3-18%), а також торгівлі, ремонті транспортних засобів (на 17-22%), транспорту та зв'язку (на 17-24%).

Натомість в українських регіонах заробітна плата у сферах охорони здоров'я та освіти є нижчою, ніж в Україні загалом, тоді як у польських регіонах навпаки. Натомість в українських регіонах значно вища заробітна плата у сфері промисловості, ніж у польських.

Висновки. Отже, у прикордонних регіонах спостерігається позитивна тенденція до зростання ключового індикатора гідної праці – середньомісячної заробітної плати в перерахунок на міжнародні долари за паритетом купівельної спроможності. Але у польських прикордонних регіонах заробітна плата у понад як 2 рази вища, хоча відхилення поступово зменшувалося. Спільною проблемою для усіх прикордонних регіонів є порівняно нижчий рівень заробітної плати порівняно з загальнонаціональними рівнями, хоча відставання поступово також зменшується. Серед видів економічної діяльності найбільшу заробітну плату порівняно з середнім по країні рівнем забезпечують сфери Інформація та комунікації, а також Фінансова та страхова діяльність, Державне управління й оборона; обов'язкове соцстрахування. Тобто для регіонів польсько-українського прикордоння важливо проводити політику підвищення рівня заробітної плати, щоб швидше ліквідувати відставання порівняно з показниками по країні загалом, забезпечуючи гідну працю та її оплату.

Список бібліографічного опису

1. BDL (2024). Bank Danych Lokalnych: Central Statistical Office of Poland <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat>
2. Гордійчук А., Шубала І. (2024). Формування та розвиток людського капіталу в регіоні польсько-українського прикордоння. *Економіка та суспільство*. № 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-5>
3. Державна служба статистики України: офіційний веб-сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Кузнєцова К.І. (2023). Забезпечення гідної праці в умовах режиму воєнного стану. Збірник наукових праць ХНПУ імені Г. С. Сковороди "Право", 38, 167-174. DOI: <https://doi.org/10.34142/23121661.2023.38.22>
5. Панькова О.В., Касперович О.Ю. (2021). Цільові пріоритети регуляторної політики України щодо формування умов гідної праці у платформній економіці. *Економіка промисловості*, 4 (96), 21–40. DOI: <https://doi.org/10.15407/econindustry2021.04.021>
6. Шубалий О. (2022). Порівняльна оцінка забезпечення гідної праці та економічного зростання в прикордонних регіонах Польщі та України. *Економічний форум*. 2022. Т. 1, № 2. С. 22–32. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-2-4>
7. Шубалий, О., & Єфімов, А. (2024). Оцінка гідної праці та економічного зростання у прикордонних територіях України та Польщі. *Економіка та суспільство*, (66). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-115>
8. МОП (2021). Програма гідної праці 2020–2024 Україна. 3 Лютий 2021. URL: <https://www.ilo.org/resource/decent-work-country-programme-ukraine-2020-2024-0> (дата звернення: 12.11.2024).

References

1. BDL (2024). Bank Danych Lokalnych: Central Statistical Office of Poland <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/dane/podgrup/temat>
2. Hordivchuk A., & Shubala I. (2024). Formation and Development of Human Capital in the Polish-Ukrainian Border Region. *Economics and Society*, 66. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-5>
3. State Statistics Service of Ukraine, 2024: official website. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Kuznetsova K.I. (2023). Ensuring decent work under martial law. *Collection of scientific works of the KhNPU named after G. S. Skovoroda "Law"*, 38, 167-174. DOI: <https://doi.org/10.34142/23121661.2023.38.22>
5. Pankova, O.V., & Kasperovych, O.Yu. (2021). Target priorities of Ukraine's regulatory policy on the formation of decent work in a platform economy. *Industrial Economics*, 4(96), 21-40.
6. Shubalvi, O. (2022). Comparative assessment of decent work and economic growth in the border regions of Poland and Ukraine. *Economic Forum*, 12(2), 22-32. <https://doi.org/10.36910/6775-2308-8559-2022-2-4>
7. Shubalvi, O., & Yefimov, A. (2024). Assessment of decent work and economic growth in the border areas of ukraine and poland. *Economy and Society*, (66). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-115>
8. ILO (2021). Decent Work Country Programme Ukraine 2020-2024. 3 Februarv 2021. Retrieved from <https://www.ilo.org/resource/decent-work-country-programme-ukraine-2020-2024-0>